

Ірина Снігурова
ст. викладач, м. Харків
Людмила Романьок
ст. викладач, м. Харків

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ПОЧАТКОВОМУ Й ПРОСУНУТОМУ ЕТАПАХ У ТЕХНІЧНОМУ ЗАКЛАДІ

Приїжджаючи в Україну, іноземні студенти зіштовхуються з великою кількістю різноманітних проблем: адаптацією до умов проживання й навчання в іншій країні; мотивацією до навчання; правильно організованим педагогічним спілкуванням тощо. Студенти-іноземці, які вивчають українську або російську мови на підготовчому факультеті НТУ «ХП», мислять рідною мовою, не одразу можуть зорієнтуватися й виконати усі вимоги викладача. Вони оволодівають мовою в межах певних тем і ситуацій спілкування на невеликому лексико-граматичному матеріалі в соціально-побутовій і навчально-професійній сферах. Особливу увагу під час комплексного підходу до формування видів мовленнєвої діяльності, на наш погляд, викладач повинен приділяти аудіюванню й говорінню. Так, у китайських студентів навички аудіювання формуються дуже повільно, їм важко продукувати власне висловлювання, розмірковувати й узагальнювати. Викладачу обов'язково потрібно урахувати національно-психологічні особливості студентів з Китаю, допомагати їм адаптуватися до життя й навчання в Україні. Для китайського студента викладач є безумовним авторитетом. Завдання викладача – урахувати високу працездатність, відмінну пам'ять, аналітичний склад розуму китайської молоді й знайти оптимальні прийоми та методи роботи з такою категорією студентів.

Викладачеві української (російської) мов початкового етапу навчання необхідно також знати індивідуальні особливості кожного студента, його життєві плани й інтереси, мотиви, самооцінку, здатність свідомо регулювати поведінку.

Процес адаптації іноземних студентів відбувається на декількох рівнях: звикання до нової соціальної системи й до навчання, до змін режиму праці й

відпочинку тощо. Усе це супроводжується соціальною, побутовою перебудовою життя й психічного стану стресу. З цієї причини період адаптації студентів-іноземців може на початковому етапі зумовлювати низьку успішність і труднощі у спілкуванні. Також у них може спостерігатися відсутність мотивації до навчання у другому семестрі на підготовчому факультеті, коли починається вивчення спецпредметів: вони помилково розуміють мету й завдання навчання.

На просунутому етапі викладачі активно працюють над формуванням професійно-мовної компетентності іноземних студентів. Навчання всім видам мовленнєвої діяльності здійснюється на матеріалі текстів наукового стилю мови. Вони навчаються складати плани, конспекти, тези прочитаного чи почутого, створюють різні жанри монологічних текстів (повідомлення з фаху, виступ з доповідями, розширені висловлювання під час дискусії та інші), анотації, реферати. На данному етапі навчання перед студентами-іноземцями ставиться завдання самостійно продукувати письмовий науковий текст певного жанру (курсова й дипломна робота).

Важливими особливостями педагогічної взаємодії є її систематичність й безперервність, перехід від аудиторних форм до позааудиторних, від офіційного до неофіційного спілкування. Оптимальним стилем педагогічного спілкування з іноземними студентами, на наш погляд, є сумісна творча діяльність викладача й студента. Захопленість спільною справою, дружнє ставлення студента та викладача не повинні перетворюватися у панібратські стосунки.

Велике значення в організації педагогічного спілкування мають особистісні якості викладача. Він має бути уважним і доброзичливим до студентів, не говорити: «Не можна!», «Погано!», «Ні!», – ніколи не виказувати (навіть мімікою та жестами) зневаги до їх запитань, прохань, думок. Викладач не повинен бути авторитарним, а, навпаки, – гнучким у спілкуванні, самокритичним, м'яким і водночас твердим залежно від ситуації, емоційно стабільним, здатним до емпатії та до конструктивного діалогу.